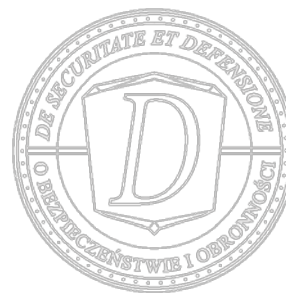

Marcin WAWRZYNIAK¹

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach²

Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa

m.wawrzyniak94@gmail.com

PRYWATYZACJA SEKTORA BEZPIECZEŃSTWA MILITARNEGO

ABSTRAKT: Nie od dzisiaj wiadomo, że wojna jest biznesem przynoszącym niewyobrażalne zyski, doskonale o tym wiedzą producenci sprzętu oraz najemnicy. Samo pojęcie najemnictwa nie jest niczym nowym dla świata, nawet można się pokusić o stwierdzenie, że zawód najemnika może konkurować z innymi najstarszymi zawodami o miano „najstarszego zawodu świata”. Współczesne najemnictwo w znacznie mierze różni się od tego ze starożytności czy późniejszych epok. Zwiększyła się klientela tego typu usług oraz zmieniły się zadania powierzane najemnikom. Niestety często prywatne firmy wojskowe są wykorzystywane do niecnych celów.

SŁOWA KLUCZOWE: bezpieczeństwo, prywatyzacja, usługi militarne, prywatne firmy wojskowe

---

PRIVATIZATION OF MILITARY SECURITY SECTOR

ABSTRACT: Not since today, it is known that war is a business that brings unimaginable profits, which is well recognized by equipment manufacturers and mercenaries. The concept of mercenary is nothing new to the world, you can even be tempted to say that the profession of mercenary can compete with other oldest professions for the title of “world’s oldest profession”. Modern hireling, to a large extent, differs from that in antiquity and later periods. Clientele of this type of services increased and the tasks carried by mercenaries changed. Unfortunately, often Private Military Companies (PMC) are being used for nefarious purposes.

KEYWORDS: security, privatization, military service, private military corporations

WPROWADZENIE

Od początku lat 90. XX wieku możemy zaobserwować wzrost działalności tzw. prywatnych armii, tworzonych przez wielkie korporacje. Prywatne armie to zjawisko znane ludz-

---

¹ Marcin Wawrzyniak – student trzeciego roku kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, specjalność Bezpieczeństwo Państwa. Sekretarz Studenckiego Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego. Zainteresowania badawcze: prywatne firmy wojskowe, bezpieczeństwo militarne, służby graniczne.

² Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Social Science and Security.

kości od dawna. Już w czasach średniowiecznych magnaci dysponowali własnymi oddziałami wojskowymi wyłączonymi spod kierownictwa państwa. Armie te były świetnie wyszkolone i wyposażone, a żołnierze wysoko opłacani³. W przypadku Polski liczebność armii prywatnych często była większa niż armii pod dowództwem króla. Dzisiejsze prywatne armie zajmują się przede wszystkim świadczeniem specjalistycznych usług ochroniarskich i militarnych.

Jednym z problemów współczesnych państw jest niemożność zapewnienia bezpieczeństwa swoim obywatelom w najmniej stabilnych regionach świata. Użycie wojska na terytorium innego państwa bez jego zgody jest niedopuszczalne. Z drugiej strony rozwinięte państwa oraz korporacje są chętne do prowadzenia interesów w skali całego globu⁴. W tym przypadku podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą w niebezpiecznych rejonach świata, pozostaje korzystanie z prywatnych firm ochroniarskich i wojskowych. Ich wyposażenie nie odbiega od sprzętu wykorzystywanego przez najlepsze armie świata. Natomiast sami żołnierze, a w zasadzie najemnicy⁵, to byli komandosi jednostek takich jak Navy SEAL, SASa także polskiego GROM-u⁶. Jak oceniają eksperci rynek prywatnych armii wart jest ponad 100 miliardów dolarów. Ich ważnym atutem jest swego rodzaju niejawność działań. Właściwie nie pojawiają się doniesienia medialne na temat działalności tych podmiotów, wyjątek stanowią źródła internetowe. Z drugiej strony temat prywatnych armii staje się coraz bardziej popularny wśród twórców gier komputerowych czy filmów akcji.

Celem niniejszego artykułu jest przybliżenie rzadko poruszanego tematu jakim jest działalność Prywatnych Firm Wojskowych oraz przedstawienie ich działalności i problemów z tym związanych.

POJĘCIA: PRYWATNE FIRMY WOJSKOWE I NAJEMNICTWO

Pojęcie prywatne firmy wojskowe (*Private Military Corporation* – PMC) jest różnie definiowane w literaturze przedmiotu. W artykule będę posługiwał się definicją Carlosa Ortiza, który określa PMC jako „utworzone na podstawie prawa, ponadnarodowe, komercyjne przedsiębiorstwa, oferujące usługi, które zakładają możliwość użycia siły w systematyczny sposób i poprzez zastosowanie środków militarnych i/lub przekazanie lub wzmocnienie tej możliwości klientom”⁷.

³ J. Wimmer, *Wojsko polskie w drugiej połowie XVII wieku*, Warszawa 1965, s. 22, 33-34.

⁴ Ł. Szozda, *Prywatne firmy wojskowe*, „Bezpieczeństwo narodowe”, 2/2006, s. 209.

⁵ *Terminy używane w programie Odkrywamy Prawo Humanitarne*, Najemnik - osoba, która walczy dla jakiegokolwiek kraju lub grupy która odpowiednio zapłaci za jej usługi. Jest to osoba, rekrutowana aby walczyć w konflikcie zbrojnym, oraz brać bezpośredni udział w działaniach nieprzyjacielskich, w zamian oczekując zapłaty. Najemnik nie jest obywatelem strony po której walczy. Najemnik nie może należeć do sił zbrojnych żadnej ze stron konfliktu, ani być oficjalnym wysłannikiem państwa nie biorącego udziału w konflikcie zbrojnym.

⁶ P. Wołejko, *Najniebezpieczniejszy zawód świata - nie boją się śmierci*, <http://konflikty.wp.pl/kat,1020223page,2,title,Najniebezpieczniejszy-zawod-swiata-nie-boja-sie-smierci,wid,14097640,wiadomosc.html> (28.12.2015).

⁷ C. Ortiz, *The Private Military Company: An Entity at the Center of Overlapping Spheres of Commercial Activity and Responsibility*, [w:] Jäger T., Kümmel G., *Private Military and Security Companies: Chances, Problems, Pitfalls and Prospects*, Wiesbaden 2007, s. 60.

Potocznie, pracowników prywatnych firm wojskowych często określa się mianem najemników, lecz przytoczona powyżej definicja nie posługuje się tym terminem. Jednoznaczne rozstrzygnięcie tych kwestii definicyjnych jest dość trudne. Z jednej strony należy zwrócić uwagę na fakt, że do personelu tych firm zaliczani są także pracownicy administracyjni – *de facto* nie biorący bezpośredniego udziału w wojnie. Z drugiej strony trzeba zauważyć, że prywatne firmy wojskowe oraz żołnierze decydujący się zaciągnąć w ich szeregi kierują się chęcią zysku, co przemawia za najemnictwem. W kontekście konieczności rozwiązania tych definicyjnych dylematów warto przyjrzeć się także katalogowi usług świadczonych przez przedmiotowe armie. Jak wynika z literatury przedmiotu dostarczają one szeroką gamę usług, które obejmują:

- ochronę osobistą,
- ochronę mienia i obiektów,
- konwojowanie,
- ochronę kontrwywiadowczą,
- ocenę ryzyka inwestycji z punktu widzenia bezpieczeństwa fizycznego,
- doradztwo w zakresie podróży i sytuacji politycznej⁸.

Na początku PMC świadczyły jedynie usługi inżynieryjne oraz logistyczne, dopiero w latach 70. XX wieku ich usługi powiększyły się o te, które do tej pory były zarezerwowane dla regularnych sił zbrojnych⁹. Obecnie spektrum usług PMC jest niezwykle szerokie, można je podzielić na cztery podstawowe grupy:

1. Badania i analiza – PMC prowadzą liczne badania nad udoskonalaniem sprzętu, systemów oraz uzbrojenia. Wykonują analizy zagrożeń, ryzyka oraz dostarczają raporty dla swoich klientów.
2. Usługi techniczne – prowadzenie konserwacji sprzętu wojskowego (transporterów, czołgów, samolotów itp.) oraz wdrażanie gotowych systemów np. teleinformatycznych.
3. Wsparcie operacyjne – W tą kategorię wliczają się usługi logistyczne, inżynieryjne, saperskie, szkoleniowe, wywiadowcze. PMC zajmują się budową obiektów inżynieryjnych, usuwaniem min oraz broni. Posiadają własne centra szkoleniowe, w których szkolą żołnierzy wszystkich rodzajów sił zbrojnych.
4. Usługi zbrojne – Jest to najbardziej kontrowersyjny aspekt działalności PMC, gdyż są to usługi wykonywane w obszarze działań wojennych. Usługi świadczone są nie tylko dla konkretnych państw, ale także dla organizacji poza państwowych, czy też nawet dla organizacji przestępczych¹⁰.

Czy zatem w świetle wyżej wymienionych przykładów pracownicy prywatnych armii są najemnikami? Odpowiedzi należy poszukać w prawie międzynarodowym, a konkretnie

⁸ *Ibidem*, s. 210.

⁹ M. Terlikowski, *Prywatne firmy wojskowe w amerykańskiej operacji stabilizacji Iraku*, http://www.pism.pl/zalaczniki/MS_9_2008_PL.pdf, s. 8-10.

¹⁰ S. Perlo-Freeman, E. Sköns, *The private military services industry*, http://books.sipri.org/product_info?c_product_id=361, s. 6 (27.02.2016).

w I Protokole Dodatkowym do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949r.¹¹ W rozumieniu art. 47 ust. 2 najemnik jest osobą:

- rekrutowaną w kraju lub zagranicą w celu udziału w konflikcie zbrojnym;
- która bierze udział w działaniach zbrojnych;
- której działanie jest motywowane prywatnymi korzyściami i gratyfikacją materialną wyższą od otrzymywanej przez regularne wojsko strony, po której walczy;
- która nie jest obywatelem ani mieszkańcem państwa strony konfliktu;
- która nie jest członkiem sił zbrojnych państwa strony konfliktu;
- która nie została przysłana przez państwo trzecie, które nie jest stroną konfliktu, z oficjalnym zadaniem jako członek jego sił zbrojnych¹².

W świetle przytoczonej wyżej definicji pracownicy PMC nie są najemnikami ponieważ nie spełniają podstawowego warunku – nie biorą bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych. Jednak sprawa nieco się komplikuje gdy weźmiemy pod uwagę takie działania jak np. ochrona dyplomatów w warunkach konfliktu zbrojnego. W takich sytuacjach możemy uznać takie osoby za najemników¹³. Jednakże należy zwrócić uwagę, że przytoczona definicja odnosi się w znacznej mierze do wojsk najemniczych walczących w okresie dekolonizacji w latach 60. i 70. XX w.¹⁴. Zatem jest ona dość nieaktualna i ma wiele luk prawnych.

Nieco aktualniejsze spojrzenie na sprawę zawarte jest w raporcie przygotowanym przez Enrique Bernalesa Ballesterosa¹⁵, według którego PMC nie mogą być określane jako najemnicy – chociaż posiadają jego znamiona. W świetle rezolucji przyjętych przez ONZ najemnikiem jest osoba, która popełnia akty przemocy skierowane przeciwko prawu ludności do samookreślenia i ingerująca w konstytucyjny porządek w państwie lub jego integralność terytorialną w celu uzyskania korzyści osobistych¹⁶.

ODBIORCY USŁUG PRYWATNYCH FIRM WOJSKOWYCH

Spektrum klientów PMC jest niezwykle szerokie oraz skrajnie niejednolite. Wśród odbiorców ich usług są zarówno państwa rozwinięte, jak i ubogie, dyktatorzy, grupy rebelianckie, bezwzględne kartele narkotykowe, renomowane firmy czy też organizacje walczące o prawa człowieka. R. Uessler podzielił odbiorców na sześć grup, według wielkości zleceń¹⁷:

¹¹ Dokument przyjęty został 8 czerwca 1977 r., wszedł w życie 7 grudnia 1979 r.

¹² Pierwszy Protokół Dodatkowy do Konwencji Genewskiej z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, sporządzony w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r., Dz.U. 1992 nr 41 poz. 175

¹³ M. Terlikowski, *op. cit.*, s. 8 (01.02.2016).

¹⁴ Ł. Szozda, *op. cit.*, s. 207.

¹⁵ Enrique Bernales Ballesteros – specjalny sprawozdawca powołany przez Komisję Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych.

¹⁶ E.B. Ballesteros, *Report on the question of the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to selfdetermination*, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G98/102/97/PDF/G9810297.pdf?OpenElement>, s. 27-28 (15.02.2016).

¹⁷ R. Uessler, *Wojna jako usługa: jak prywatne firmy wojskowe niszczą demokrację*, Warszawa 2008, s. 67.

1. Pierwsza grupa to silne państwa, posiadające wykształcone systemy prawne, kontroli oraz bezpieczeństwa. Kraje te posiadają pełną zdolność do obrony przed zagrożeniami zewnątrz oraz mogą wywierać nacisk na inne państwa.
2. Druga grupa to gospodarka prywatna, zarówno gracze o globalnej pozycji jak i średnie firmy. Prowadzą one swoje interesy w różnych zakątkach świata, również w tych państwach, gdzie sytuacja jest niestabilna, a pracownicy są zagrożeni.
3. Trzecią grupę stanowią „słabe” oraz „upadłe” państwa. Nie są one w stanie zagwarantować należytego poziomu bezpieczeństwa czy też chronić się przed zagrożeniami zewnątrz.
4. Czwartą grupę tworzą strony wojen domowych. Są to sieci terrorystyczne czy też ruchy wyzwolenicze.
5. Piątą grupą to międzynarodowe organizacje oraz instytucje, które coraz częściej stają się klientami PMC. Z usług korzysta chociażby NATO w misjach typu „*peace-keeping*” czy też „*nation-building*” Usługobiorcą jest także Organizacja Narodów Zjednoczonych.
6. Szósta grupa, najmniej liczna, to prywatne stowarzyszenia oraz osoby prywatne, które w ten sposób chcą się zabezpieczyć przed uprowadzeniem czy też atakami z bronią w rękę.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓLNOOCNEJ JAKO PRZYKŁAD SILNEGO PAŃSTWA, KORZYSTAJĄCEGO Z USŁUG PMC

Największymi odbiorcami usług prywatnych firm wojskowych, jak już wcześniej wspomniałem, są silne i rozwinięte państwa na czele z USA. Może świadczyć o tym zdanie pochodzące z raportu Lexington Institute z 2010 r.: "Stany Zjednoczone nie są w stanie prowadzić żadnej istotnej operacji wojskowej z dłuższym horyzontem czasowym bez polegania na sektorze prywatnym". Słowa te w swojej książce przytacza również Eric Prince, założyciel Blackwater¹⁸, jednej z największych PMC¹⁹. Dodaje on również, że z powodu kosztów jakie ponosi rząd USA nie jest w stanie już prowadzić żadnej wojny²⁰.

W przypadku USA wydatki ponoszone na usługi prywatnych firm wojskowych wynoszą blisko 70% środków przeznaczonych na obronność. Pokazują to niżej przedstawiona tabela.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Całkowita wartość kontraktów (w USD)	373.023.872.679	367.693.778.046	373.951.297.037
Wydatki na obronność (w %)	69,0	68,3	69,7
Liczba kontraktów	80.669	78.896	76.238
Liczba transakcji	1.517.030	1.561.237	1.534.920

¹⁸ Obecnie Academi.

¹⁹ P. Wołejko, *Erik Prince, Blackwater i prywatyzacja sił zbrojnych*, <http://blogdyplomacja.pl/erik-prince-blackwater-i-prywatyzacja-sil-zbrojnych/> (27.02.2016).

²⁰ *Ibidem*.

Tabela 1. Wydatki Departamentu Obrony USA na kontrakty z podmiotami na świadczących usługi na rzecz obronności
 Źródło: A. Korolczuk, *Amerykański sektor prywatnych usług militarnych i bezpieczeństwa w XXI wieku*, (27.02.2016)²¹.

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli możemy zauważyć, że wydatki Departamentu Obrony USA w latach 2009-2011 są do siebie znacznie zbliżone, jedynie liczba kontraktów zmniejszała się z roku na rok. Kolejną sprawą jest to, z jakimi firmami rząd USA podpisuje kontrakty na rzecz obronności. W tym przypadku są ukazane głównie firmy dostarczające uzbrojenie oraz systemy wojskowe i nie można ich jednoznacznie utożsamiać z Prywatnymi Firmami Wojskowymi. Największymi kontraktorami rządu są firmy przemysłu lotniczego.

SŁABE I UPADŁE PAŃSTWA KORZYSTAJĄCE Z USŁUG PMC

Tego typu państwa korzystają z usług prywatnych firm wojskowych, aby móc zrekomensować swoje braki w aparacie bezpieczeństwa²². Zazwyczaj braki w systemie bezpieczeństwa oraz polityczno-prawnym możemy zaobserwować w państwach trzeciego świata, na których swoje piętno odcisnął kolonializm bądź też zimna wojna. Słabość struktur państwowych sprzyja rozpowszechnianiu się patologii takich jak: korupcja, tworzenie się alternatywnych w stosunku do legalnego rządu grup władzy, które przede wszystkim pozwalają narastać trwającym konfliktom. W sytuacji, kiedy istnieje realna groźba przerodzenia się sporów w starcia zbrojne, niejednokrotnie silne państwa są proszone o pomoc w zakończeniu konfliktu²³. Te z kolei nie chcąc angażować swoich sił zbrojnych, wyręczają się zatrudnieniem do tego zadania prywatnych armii.

Na kontynencie afrykańskim, w wielu krajach, jako pokłosie licznych konfliktów zbrojnych funkcjonuje niezliczona liczba prywatnych firm wojskowych, zatrudnionych do szkolenia oraz wsparcia regularnych wojsk. Dla przykładu firma *Ronco* działa w Rwandzie oraz w Mozambiku, *Executive Outcomes* w Sierra Leone, Zambii, Lesotho, Etiopii. Stała obecność prywatnych armii w państwach afrykańskich daje poczucie złudnego, krótkotrwałego bezpieczeństwa. Firmy te najczęściej chronią jedynie interesy państwowych, elit politycznych. Nie ma tutaj mowy o zapewnieniu bezpieczeństwa obywatelom. Na południe od Sahary jest pojęcie praktycznie nieznanie, nie również żadnego poszanowania dla praw człowieka. W państwach upadłych trudno o autorytet, który mógłby pełnić rolę mediatora w zakończeniu konfliktu. Na dodatek konflikty podsycają elity oraz środowiska gospodarcze, które mają interesy w krajach dotkniętych konfliktami, które są niezdolne do normalnego funkcjonowania.

²¹ Pobrano z: https://www.academia.edu/20046253/Ameryka%C5%84ski_sektor_prywatnych_us%C5%82ug_militarnych_i_bezpiecze%C5%84stwa_w_XXI_wieku.

²² R. Uessler, *op. cit.*, s. 83.

²³ *Ibidem*, s. 84.

PODMIOTY POZAPANSTWOWE KORZYSTAJĄCE Z USŁUG PMC

Poza państwami z usług prywatnych firm wojskowych może korzystać każdy, oczywiście o ile ma tylko odpowiednią ilość pieniędzy. Nic więc dziwnego, że usług tego typu firm korzystają korporacje, rebelianci i terroryści, potężne grupy przestępcze i kartele narkotykowe, a nawet osoby prywatne.

Potężne korporacje zazwyczaj korzystają z usług PMC w celu zabezpieczenia lub wzmocnienia swoich interesów w niestabilnych i ubogich regionach świata. Koncerny zauważyły korzyści z wynajmowania prywatnych armii już w latach 90. XX wieku, kiedy to De Bers zlecił dla Executive Outcomes realizację tajnych zadań przy złożach diamentów w południowej Afryce²⁴. Od tego czasu prywatne przedsiębiorstwa stały się drugim po silnych państwach – zleceniodawcom prywatnych firm wojskowych. Początkowo korporacje dawały wolną rękę prywatnym firmom wojskowym przy doborze rozwiązań na potrzeby wykonania powierzonych im zadań. Jednak z czasem przypadki nadużycia przemocy i łamania praw człowieka były tak częste, że spowodowało to protesty mediów oraz organizacji walczących o prawa człowieka. Od 2000 r. niektóre koncerny za namową pracowników ONZ zaczęły wprowadzać ogólne zasady działania PMC. Poza wykorzystywaniem PMC do ochrony swoich obiektów i pracowników korporacje, angażują je do zadań budzących szereg kontrowersji. Jak chociażby tłumienie potencjalnych buntów słabo opłacanych pracowników w fabrykach zlokalizowanych w krajach o wysokim poziomie ubóstwa²⁵.

Kolejną grupą pozapaństwowych zleceniodawców są różnego rodzaju rebelianci, ruchy wolnościowe, które do realizacji swoich dążeń potrzebują zaopatrzenia w broń, szkolenia wojskowego, doradztwa czy też wsparcia wojskowego. Z uwagi na dbałość o swój wizerunek, często w takie zlecenia – oficjalnie - angażują się małe firmy wojskowe, chociaż gdy stawka jest odpowiednio wysoka, zlecenia przyjmują także duże i uznane firmy. Czasami może dochodzić do sytuacji, gdzie każda ze stron konfliktu korzysta z pomocy prywatnych firm wojskowych. Przykładem może być Zair, gdzie prywatne armie wspierały rząd przy aprobacie Francji, natomiast rebelianci i najemnikami przy wsparciu USA próbowali go obalić²⁶. Ostatecznie rebeliantom udało się obalić rząd, ale był to początek jednego z najbardziej krwawych konfliktów w Afryce. Poza tym prywatne firmy wojskowe pełnią coraz większą rolę w dostarczaniu broni dla niemalże wszystkich zainteresowanych stron konfliktu. Często sieć dystrybucji broni jest tak rozbudowana, że tworzy łańcuch, po którym nie da się dojść kto tak naprawdę jest odpowiedzialny za dostarczenie broni. Kolejnym problemem jest fakt, że broń takimi właśnie kanałami trafia także do rąk terrorystów.

Mówiąc o pozapaństwowych podmiotach korzystających z usług PMC warto wspomnieć też o osobach prywatnych poszukujących bezpieczeństwa. Co prawda jest to najmniej liczna grupa, lecz nie sposób o niej nie wspomnieć. Osoby korzystające z usług prywatnych

²⁴ *Ibidem*, s. 79.

²⁵ *Ibidem*, s. 83.

²⁶ *Ibidem*, s. 85.

firm wojskowych to najczęściej przedsiębiorcy, dyplomaci, ogólnie osoby, które z jakiś względów potrzebują wzmoczonych środków bezpieczeństwa. Dla przykładu dyplomaci, którzy pracują w mało stabilnych regionach świata zabezpieczają swoje dzieci przed uprowadzeniem. Wzmoczone zapotrzebowanie na bezpieczeństwo wzrosło po wydarzeniach z 11 września 2001²⁷. PMC potrafią zapewnić kompleksową ochronę osoby ochraniającej. Zespoły eksperckie analizują pod kontem bezpieczeństwa miejsce pracy oraz zamieszkania, przebieg codziennych czynności osoby chronionej, po czym tworzą konkretne plany działania w razie sytuacji kryzysowej. Również w przypadku występowania gróźb i realnego zagrożenia, firmy są w stanie ewakuować ochraniającą osobę lub jej rodzinę w taki sposób, że nikt nie będzie wiedział w jakie miejsce zostali przeniesieni przez PMC. Niewiele osób stać na tego typu usługi, o czym świadczyć może spora liczba porwań np. na Bliskim Wschodzie, o których donoszą media.

PODSUMOWANIE

Niezależnie od tego ile negatywnych skutków przynosi prywatyzacja sektora bezpieczeństwa militarnego oraz rozwój prywatnych firm wojskowych, sektor ten będzie się ciągle rozwijał. Branża ta przynosi niewyobrażalne zyski, które sięgają miliardów dolarów. Niestety najemnictwo ma do siebie, że najemnicy podejmują się zadań kierując się zyskiem, a pieniądze mają również kartele narkotykowe czy grupy przestępcze. Znaczącym problemem są także aspekty prawne. Jest dużo niewiadomych w działalności tego typu firm, a to niestety daje ogromne pole do nielegalnych działań. Zwłaszcza, że tego typu firmy skoro posiadają pieniądze, posiadają również najlepszych prawników, którzy znajdą każdą lukę prawną w celu obrony firmy. Należy się nad tym poważnie zastanowić, gdyż moim zdaniem podstawa prawna działalności prywatnych firm wojskowych to ogromne wyzwanie dla środowiska międzynarodowego. Według mnie należało by sprecyzować przede wszystkim katalog działań, które firmy z sektora PMC mogłyby zgodnie z prawem realizować.

BIBLIOGRAFIA

- Ballesteros Enrique Bernales, Report on the question of the use of mercenaries as a means of violating human rights and impeding the exercise of the right of peoples to self-determination W <http://daccessddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G98/102/97/PDF/G9810297.pdf?OpenElement>.
- Korolczuk Adam.2014. Amerykański sektor prywatnych usług militarnych i bezpieczeństwa w XXI wieku, W https://www.academia.edu/20046253/Ameryka%C5%84ski_sektor_prywatnych_us%C5%82ug_militarnych_i_bezpiecze%C5%84stwa_w_XXI_wieku.
- Ortiz Carlos. 2007. The Private Military Company: An Entity at the Center of Overlapping Spheres of Commercial Activity and Responsibility W Jäger T., Kümmel G., Private Military and Security Companies: Chances, Problems, Pitfalls and Prospects, Wiesbaden.

²⁷ *Ibidem*, s. 91.

- Perlo-Freeman Sam, Sköns Elisabeth. 2008. The private military services industry
W http://books.sipri.org/product_info?c_product_id=361.
- Pierwszy Protokół Dodatkowy do Konwencji Genewskiej z dnia 12 sierpnia 1949 r. dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, sporządzony w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. Dz.U. 1992 nr 41 poz. 175 .
- Szozda Łukasz. 2006. „Prywatne firmy wojskowe”. *Bezpieczeństwo narodowe* 2: 206-218.
- Terlikowski Marcin. 2008. Prywatne firmy wojskowe w amerykańskiej operacji stabilizacji Iraku W http://www.pism.pl/zalaczniki/MS_9_2008_PL.pdf.
- Uessler Rolf. 2008. *Wojna jako usługa: jak prywatne firmy wojskowe niszczą demokrację*. Warszawa: Wydawnictwo Sic!
- Wimmer Jan. 1965. *Wojsko polskie w drugiej połowie XVII wieku*. Warszawa: NapoleonV.
- Wołejko Piotr. 2013. Erik Prince, Blackwater i prywatyzacja sił zbrojnych
W <http://blogdyplomacja.pl/erik-prince-blackwater-i-prywatyzacja-sil-zbrojnych/>.
- Wołejko Piotr. 2011. Najniebezpieczniejszy zawód świata – nie boją się śmierci
W <http://konflikty.wp.pl/kat,1020223,page,2,title,Najniebezpieczniejszy-zawod-swiata-nie-boja-sie-smierci,wid,14097640,wiadomosc.html>.